

Tutkimusaiheiden varaamisesta

Suomen kielen tutkimukseen on päässyt kehittymään ikävä epävirallinen traditio. Tradition mukaan tutkimusaiheita »varataan». Tämä tarkoittaa, että pidetään jollain tapaa moraalittomana ryhtyä tutkimaan aihetta, jota joku muu jo tutkii. Tällainen käytäntö ei ole mielestämme toivottava esimerkiksi seuraavista syistä:

1) Monet tutkimusaiheet jäävät pitkäksi aikaa tutkimatta, kun aihetta pidetään kauan varattuna. Tämä korostuu, kun jopa väitöskirjat käsitetään elämäntöiksi.

2) Ei ole mitenkään itsestään selvää, että saman aiheen tutkiminen tuottaisi eri tutkijoiden käsissä samanlaisia tuloksia. Kieli on niin monimuotoinen ilmiö ja näkökulmia, tutkimusmenetelmiä ja kielitieteellisiä teorioita niin paljon, että päällekkäisyys ei ole edes luultavaa. Tutkijoiden mielikuvitus ja hahmotustapa on lisäksi erilainen. Esimerkiksi englannin kielen tutkimuksessa tällaista aiheen varaamista ei käytännön syistä edes voi olla, vaan samoista aiheista ilmestyy useita tutkimuksia. Tämä ei ole ollut mitenkään haitaksi englannin kielen tutkimukselle.

3) Tieteen ihanteisiin katsotaan yleisesti kuuluvan tutkimisen vapaus: tutkijan on saatava tutkia sitä, mikä häntä kulloinkin kiinnostaa. Nähdäksemme vapaa tutkimusilmasto antaa mahdollisuuden myös vapaaseen keskusteluun ja edistää näin uusien ideoiden syntymistä.

4) Jos kaikki suomen kielen tutkijat tutkivat aivan eri aiheita ja varovat »astumasta toisen varpaille», tämä johtaa (ja on paljolti johtanutkin) siihen, että tutkitaan sellaisia alueita, »joilla on paljon liikkumatilaa». Näin ei mistään erityiskysymyksestä voi syntyä hedelmällistä keskustelua eikä mitään kysymystä ole ratkaisemassa koskaan kuin yhdet aivot. Tällainen tilanne on pitkälti seurausta ajatuksesta, että kieltä voisi muka tutkia vain yhdellä oikealla tavalla.

Niinpä tutkimusaiheiden varaamisen perinne on omiaan jarruttamaan fennistiikan tason kohoamista ja tällaisen käytännön ylläpitoa voidaan pitää vähäisten tutkijavoimien pahimmanlaatuisena haaskaamisena. Jos tiedeyhteisöstä kasvaisi keskustelevampi, ei kilpailun enää tarvitsisi merkitä aggressiivisuutta eikä individualismin eristäytymistä.

Koska tutkimusaiheiden varaaminen on edellä selostetuista syistä mielestämme haitallista koko suomen kielen tutkimukselle, emme halua olla tätä traditiota vahvistamassa vaan ilmoitamme, että meidän tutkimusalueillemme saa kuka tahansa tulla ja käyttää mitä metodeja haluaa. (M.-L. S. tutkii keskustelun topiikin kulkua ja metakommunikatiivista ainesta, U. N. suomen ulkopai-kallissijojen semantiikkaa.) Itse emme myöskään aio välttää mitään aihetta siitä syystä, että aihetta tutkii jo joku muu.

MARJA-LEENA SORJONEN
URPO NIKANNE